

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်စူးကၢကမျၢၢ်

Wi-Fi (အ့ထၢၣ်နဲးလီပျံၤ) လၢကၠဲအပူၤဖျဲး

ပုၤအၢပုၤသီတဖၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ကၠဲဘျးလၢနဖီခိၣ်လၢဟ့ၣ်ယဲၤသ့န့ၣ်လီၤ။
ဖးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်တနီၤဒ်သိးကကွၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်အ
လီၢ်အိၣ်လၢနဘၣ်စူးကၢကမျၢၢ် Wi-Fi ဧါတက့ၢ်။

လၢတၢ်ခိၣ်ဆၢဘၣ်ခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲရးတၢ်ဆါရၤလီၤသးဒီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တဖၣ်ဒီးလံာ်ရိၣ်ဒီးတဖၣ်ပံးကွၢ်သးအယီ
ပဝဲအါဒ်အါဂၤစူးကၢကမျၢၢ်တၢ်ဆါကတီၢ်လၢတၢ်ကွၢ်တၢ်လၢဟ့ၣ်ယဲၤန့ၣ်လီၤ။ ဒ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအသိး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပက
ဘၣ်စူးကၢကမျၢၢ် Wi-Fi လၢကဘျးစဲန့ၢ်အ့ထၢၣ်နဲးသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ နမ့ၢ်သ့ၣ်ညါလီၤသးလၢကဘၣ်စူးကၢကမျၢၢ်
Wi-Fi န့ၣ် ဝံသးစူၤကွၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢလံာ်အံၤ လၢကီၢ်စဲၣ် Chief Privacy Officer
(နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢပုၤဘၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒ်ခိၣ်) ဒ်သိးကဒိသဒါစၢၤနတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်-

1. မၤဂၢၢ်မၤကျၢၤလၢနမၤန့ၢ်ဟ့ၣ်ဘျးစဲကျိၤလၢအဘၣ်ဖိးမံတက့ၢ်။

မၤလီၤတၢ်လၢနဘျးစဲဘၣ်ဒီးဟ့ၣ်ယဲၤကျိၤလၢအဘၣ်ဖိးမံန့ၣ်တက့ၢ်။ ပုၤအၢပုၤသီတဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဟ့ၣ်ဘျး
စဲတဖၣ်လၢဖျါတလီၤဘၣ်ယိၣ်နီတမံၤ ဒီးသန့ထီၣ်ဒီးလၢအမံၤ ဘၣ်ဆၣ်တၢ်နီၢ်နီၢ်တခိမ့ၢ်တၢ်ဒုးဘျးစဲနီၤဆူဟ့ၣ်ယဲၤကျိၤ
တခါလၢတၢ်ဆိလီၤဟံးအီၤဒ်သိးကထံၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်လၢနကွၢ်အီၤလၢအ့ထၢၣ်နဲးပူၤန့ၣ်လီၤ။ တၢ်အံၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်
ဒိန့ၣ်လီၤဟ့ၣ်ယဲၤစရိအမံၤဒီးတၢ်ခူသ့ၣ်လံာ်ဖျါန့ၣ်ဆူဟ့ၣ်ယဲၤသန့တဖၣ်န့ၣ် ပုၤဟ့ၣ်ကွၢ်ဟ့ၣ်ယဲၤကဟ့ၣ်ကွၢ်နတၢ်ဂ့ၢ်
တၢ်ကျိၤသ့န့ၣ်လီၤ။ လၢကဒိသဒါတၢ်အံၤအဂီၢ် ဖးကွၢ်ဟ့ၣ်ဘျးစဲကျိၤအမံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးမ့ၢ်သ့ မၤပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤ
မ့တမ့ၢ် သမံသမိးကွၢ်မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်မၤအမံၤဒ်သိးကမၤလီၤတၢ်လၢဟ့ၣ်ဘျးစဲကျိၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဖိးသဲးစးန့ၣ်တက့ၢ်။

ဟ့ၣ်ဘျးစဲကျိၤတဖၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ညါအီၤဂ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒ်အမ့ၢ် ဒီဖံၣ်ကျးအ့ထၢၣ်နဲးကျိၤလၢညီန့ၢ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢဖျါလီၤဘၣ်ယိၣ်စ့ၤ
ခိဖျါလၢခီပနံၣ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤဟ့ၣ်ဘျးစဲကျိၤဒ်အမ့ၢ်အမ့ၢ်ဝဲၤတၢ်ဖိးတၢ်မၤအသိးအယီန့ၣ်လီၤ။ ဟ့ၣ်ဘျးစဲကျိၤလၢတၢ်သ့ၣ်ညါအီၤတ
ဖၣ်အါတက့ၢ်လီၤပူၤဖျဲးအါန့ၢ် Wi-Fi ကျိၤနီၤစိၤတလၢစ့တဖၣ်လၢကဟဲဖျါထီၣ်လၢနလိတဲစိလၢကမျၢၢ်တၢ်
လီၢ်တၢ်ကျဲပူၤသ့န့ၣ်လီၤ။

2. ပံးကွံာ်တၢ်ဘျးစဲဒၣ်ဝဲလၢနီၢ်ကစၢ်

တၢ်ပိးတၢ်လီတဖၣ်အါမံၤ (လီတဲစိစိစု ခိၣ်ဖျါထၢၣ်စိစု ဒီးထဲဘလဲးတဖၣ်) အိၣ်ဒီးကျိၤကျဲသန့လၢဘျးစဲဒီး ပှၢ်ဘျးစဲလၢနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆီလီၤဟံလီၤအံၤမ့ၢ်ဒ်သိးကဒုးဘျးစဲနတၢ်ပိးတၢ်လီတဖၣ်ဒီးပှၢ်ဘျး စဲကျိၤလၢအိၣ်ဘျးတဖၣ်ညီညီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တအိၣ်ဒီးပှၢ်ဘျးစဲကျိၤတဖၣ်လၢန့ၣ်န့ၣ်အီၤသ့ ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျးစဲန့ၣ်တၢ်ပိးတၢ်လီတဖၣ်ဒီးပှၢ်ဘျးစဲကျိၤတဖၣ်လၢတလီၤပူၤဖျဲးဘၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. နဒုးပတုၣ်ကွံာ်တၢ်မၤကျဲသန့အံၤသ့ခိဖျါတၢ်ဆီလီၤဟံလီၤကျိၤကွံာ်လၢနတၢ်ပိးတၢ်လီၤပူၤသ့န့ၣ်လီၤ. ဟံသံဃာ်တၢ်ဆီလီၤဟံလီၤအကျဲအံၤ လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲနလဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဆူတၢ်လီၤလၢဖျါတလီၤပူၤဖျဲးန့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အါထီၣ်တမံၤ နဆီထီၣ် “ထုးကွံာ်ပှၢ်ဘျးစဲကျိၤ” ဖဲတၢ်စူးကါကမျါၢ် Wi-Fi ဝံၤသ့န့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်ကြးကွံာ်ရဲၣ်ကျဲဘၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ် Bluetooth ဖဲအိၣ်လၢကမျါၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ. Bluetooth တၢ်ဘျးစဲကျိၤကျဲ ဒုးဘျးစဲယုၣ်ဝဲတၢ်ပိးတၢ်လီတဖၣ်အါမံၤအါကလုာ်လၢကဆဲးကျါဆဲးကျိးလိာ်သးစ့ၢ်စ့ၢ် ဒီးပှၢ်ဟ့ၣ်ကွံာ်ပှၢ်ယဲၤတဂၤယုၣ်ကွံာ်န့ၣ် Bluetooth လၢအိးထီၣ်သးတခါအတၢ်ပီၣ်ဒ်သိးကန့ၣ်လီၤဘၣ်နတၢ်ပိးတၢ် လီၤပူၤသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပံးကွံာ်တၢ်မၤအကျဲအံၤလၢနလီၤတဲစိဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤအဂၤတဖၣ်ဖဲနအိၣ်လၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢန တညီၣ်အါလီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

3. တၢ်ပံးကွံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ဒိနီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

မၤလီၤတၢ်လၢကပံးဘၣ်ကွံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ဒိနီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသနီၤဖဲစူးကါကမျါၢ် Wi-Fi အခါတက့ၢ်. နပံးကွံာ်တၢ် ဟ့ၣ်ဒိနီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့လၢ system preferences မ့တမ့ၢ် control panel ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢနတၢ်ပိး တၢ်လီၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤကျိၤကျဲသနီၤန့ၣ်လီၤ. AirDrop မ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ဒိနီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ အသနီၤတခါလၢနကဘၣ်ပံး ကွံာ်အီၤန့ၣ်လီၤ. စဲးဖိကဟ့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤကျိၤကျဲတနီၤဒ်အမ့ၢ် Windows/PC ခိၣ်ဖျါထၢၣ်န့ၣ် ကပံးကွံာ်ဝဲတၢ် ဟ့ၣ်ဒိနီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢနဂီၢ်ခိဖျါတၢ်ယုၣ်ထီၣ် “ကမျါၢ်” အတၢ်ယုၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျးစဲလိာ်သးဒီးကမျါၢ်ပှၢ်ဘျး စဲကျိၤအသီတခါဖဲခိၣ်ထံးကတၢ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.

ကျဲပတီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ပံးကွံာ်တၢ်ဟ့ၣ်ဒိနီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်

လၢ PC ခိၣ်ဖျါထၢၣ်-

1. လဲၤဖဲ Network and Sharing Center.
2. ဝံၤဒီး Change advanced sharing settings (ဆီတလဲတၢ်ဟ့ၣ်ဒိနီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤကျဲပတီၢ်ထီ)
3. Turn off file and printer sharing (ပံးကွံာ်တၢ်စူးကါသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးစဲးစဲကျိးလိာ်)

လၢ Macs အဂီၢ်-

1. လဲၤဖဲ System Preferences.
2. ဃုထၢ Sharing.
3. Unselect everything (ထုးကွၢ်တၢ်ခဲလၢာ်)
4. ဖဲ Finder အမဲၣ်ညါ, စံၢ်လီၤ AirDrop, ဒီးဃုထၢ Allow me to be discovered by: No One (ပျဲတၢ်ဃုထံၣ်န့ၢ်ယၤလၢ- ပှၤနီၣ်တၢ်)

လၢ iOS အဂီၢ်, ဃုကွၢ် AirDrop လၢ Control Center ဒီးပံးကွၢ်အီၤန့ၢ်လီၤ.

4. တၢ်စူးကါ VPN.

ကွၢ်ဆိကမိၣ်လၢကဆီလီၤဟံး VPN (နီၢ်ကစၢ်ပှၤဘျးစဲကျိၤအပူၤဖျဲး) လၢနတၢ်ပိးတၢ်လီၤပူၤတက့ၢ် VPN မ့ၢ်ကျဲလၢ အလီၤပူၤဖျဲးဒိၣ်ကတၢ်လၢဒီးကွၢ်ထၢတၢ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လၢတၢ်စူးကါကမျၢၢ် Wi-Fi န့ၢ်လီၤ. အဝဲဟံးဘၢတၢ်ဘၢ ကွၢ်ဝဲနတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖဲအလဲၤခိၣ်သးလၢနတၢ်ပိးတၢ်လီၤတခါဆူအဂၤတခါဒီးကဲဒ်သိးအမ့ၢ် “တၢ်ကျိၤဘိ” လၢအဒိသဒါတၢ်တခါအသိး ဒ်သိးတၢ်ကွၢ်ထံၣ်န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတန့ၢ်ဖဲအလဲၤခိၣ်ဘၢပှၤဘျးစဲကျိၤအခါန့ၢ်လီၤ.

5. FBI တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဘၢပးပှၤယဲၤလၢဟံးဘၢသးတဖၣ် – HTTPS.

FBI ဟ့ၣ်ပလီၢ်တၢ် ဘၢပးဒီးပှၤယဲၤသန့တဖၣ်လၢအလီၢ်ဆိးထံးစးထီၣ်ဒီး “https” န့ၢ်လီၤ. “https” အတၢ်အိၣ်ဖျါ ဒီးနီၣ်တံၢ်ဒါတၢ်ပနီၣ်န့ၢ် ဖျါလၢပှၤယဲၤကျိၤကျဲဘၢတၢ်ဟံးဘၢအီၤဒီးပှၤစူးကါအီၤတဖၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ သ့လၢတၢ်ပူၤဖျဲးအပူၤန့ၢ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ် တၢ်မၤကမၣ်သဲးစးလၢပှၤယဲၤသန့တဖၣ်ခဲအံၤလူၤကွဲၤန့ၢ်လွဲၤန့ၢ်ပှၤကမျၢၢ်တဖၣ်ဒီးဖျါတၢ်ဒုးလဲၤဘၢအီၤဆူပှၤယဲၤသန့တဖၣ်လၢတအိၣ်ဒီး https ဒီးဖျါလၢအလီၤပူၤဖျဲးဘၢဆၣ်တမ့ၢ်တၢ်လၢ အလီၤပူၤဖျဲးဘၢန့ၢ်လီၤ.

FBI အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး-

- တဘၣ်န့ၢ်ပှၤအမံၤလၢလီၤပရၢတဂ့ၢ်- သံကွၢ်ဘၢလီၤပရၢအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်တိာ်ဟံးတက့ၢ်.
- နမ့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၢလီၤပရၢတဘၣ်လၢဖျါတလီၤန့ၢ်ဟဲဃုာ်ဒီးပှၤဘျးစဲကျိၤတခါလၢပှၤလၢနတသ့ညါအီၤန့ၢ်ဟံးဂၢၢ်ဟံးကျိၤလၢတၢ်ဆူလီၤကျိၤအံၤန့ၢ်မ့ၢ်တၢ်တဖိးသဲးစးဒီးဖျါတၢ်ကိးလီၤတဲစိ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆူလီၤပရၢဆူပှၤဆဲးကျိၤတၢ်အအိၣ်တက့ၢ်. တဘၣ်စံးဆၢက့ၢ်တၢ်လီၤလီၤဆူလီၤပရၢလၢဖျါတလီၤန့ၢ်တဂ့ၢ်.
- သမံသမိးကွၢ်တၢ်ကဒီးလံာ်ကမၣ် မ့တမ့ၢ် ပှၤယဲၤဟီၣ်ကဝီၤအကမၣ်လၢပှၤဘျးစဲန့ၢ်အပူၤ (အဒိ-ဖဲလီၤပရၢမံၤတခါအကတၢ်ကြၢးမ့ၢ် “.gov” န့ၢ်အိၣ်လၢ “.com” တဒိ) န့ၢ်တက့ၢ်.

- တဘက်နှစ်ပတ်လည်သေဆုံးခါထဲခီဖျိလအိတ်ဒီးနီတံဒါပနီ မှတမ့် "https" လအဟ်ယဲသန့ကျိပူတဂ့ၤ

6. တ်တဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလကန့ၣ်လီၤကွၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤလၢဖျါဒိဘၣ်မၤဟူးသးညီၤ

နမ့ၢ်အိတ်ဒီး VPN သန့က့ တ်တဟ့ၣ်ကူၣ်လက န့ၣ်လီၤနီၢ်ကစၢ်စ့တးစရီတဖၣ် မှတမ့ၢ် နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒိ
ဘၣ်မၤဟူးသးညီၤအမ့ၢ် ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်လကမျါၢ်ဟ်ယဲကျိၤလၢတလီၤပူၤဖျဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ
ကမျါၢ်ဟ်ယဲကျိၤတဖၣ်လအဘၣ်ဘၢဒၣ်လဲၣ်အိတ်ဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သ့န့ၣ်လီၤ နမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤဟ်ယဲ
စရီတဖၣ်အံၤလကမျါၢ် Wi-Fi န့ၣ် ဆၢတဲာ်နသးလကကျဲအဂ့ၤကတၢ်တက့ၢ် လၢတၢ်ဆုၤကျိၣ်စ့အဂီၢ်
ကမ့ၢ်ကျဲအဂ့ၤလၢစူးကါဘၣ်နလီၤတဲစိစိစ့အနီၢ်ကစၢ်ဟ်ယဲကျိၤန့ၣ်လီၤ

7. ဟ်ဘျးစဲကျိၤအဘၣ်ဘၢ ဒီး ဟ်ဘျးစဲကျိၤလၢအတဘၣ်ဘၢ

အါတက့ၢ်ကမျါၢ် Wi-Fi ဟ်ယဲကျိၤအိတ်ခံကလုာ်- ဟ်ဘျးစဲကျိၤအဘၣ်ဘၢ ဒီး ဟ်ဘျးစဲကျိၤလၢအတဘၣ်ဘၢ န့ၣ်လီၤ
ဖဲမ့ၢ်သ့တဘျီလၢလ်န့ၣ်ဘျးစဲန့ၢ်ကမျါၢ်ဟ်ယဲကျိၤတဖၣ်လအဘၣ်ဘၢတက့ၢ် ဟ်ဘျးစဲကျိၤလၢအတဘၣ်ဘၢတခါန့ၣ်
တၢ်ဘျးစဲန့ၢ်အီၤသ့လၢတဘၣ်အိတ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအကျဲ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ခူသ့ၣ်လံာ်ဖျါၣ် မှတမ့ၢ် ဟ်ယဲစရီဘၣ်သ့န့ၣ်လီၤ
ဟ်ဘျးစဲကျိၤအဘၣ်ဘၢတခါန့ၣ် အါတက့ၢ်ယုဝဲလၢပုၤကတူၢ်လိာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ
တၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢဟ်ယဲစရီ မှတမ့ၢ် ဒီလီၤတၢ်ခူသ့ၣ်လံာ်ဖျါၣ်တချးတၢ်ဘျးစဲန့ၢ်ဟ်ယဲကျိၤန့ၣ်လီၤ

8. ထီဘိဒုးမူန firewall (ကတီၤဒီသဒါတၢ်) တက့ၢ်

နမ့ၢ်စူးကါနီၣ်ဖျါထီၣ်စိစ့န့ၣ် ထီဘိဒုးမူန firewall (ကတီၤဒီသဒါတၢ်) ဖဲစူးကါကမျါၢ် Wi-Fi အခါတက့ၢ် firewall
(ကတီၤဒီသဒါတၢ်) မၤအမူဒါဒ်အမ့ၢ်ကတီၤဒီသဒါတၢ်တဘျီအသိးအကဟုကယာ်ဝဲနတၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢ malware
(ဟ်ယဲတဘၣ်) အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ ပုၤစူးကါတၢ်ဖိတဖၣ်ပံးကွၢ် Windows အ firewall (ကတီၤဒီသဒါတၢ်)
ခီဖျိလၢတၢ်စံာ်ဖျါထီၣ်ဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢဟဲလၢဟ်ယဲတဖၣ်ဒီးပံးကွၢ်အီၤသ့န့ၣ်လီၤ နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိးထီၣ်က့ၤ
အီၤလၢန PC န့ၣ်, လဲၤဆူ Control Panel, "System and Security" ဒီးယုထီ "Windows Firewall" တက့ၢ်
နမ့ၢ်မ့ၢ်ပုၤလၢစူးကါ Mac ခီၣ်ဖျါထီၣ်န့ၣ်, လဲၤဆူ "System Preferences", ဒီး "Security & Privacy", ဝံၤဒီး "Firewall"
စံာ်လီၤဒ်သိးကပံးကွၢ်အီၤတက့ၢ်

9. တစ်စူးကါတစ်မလသံခိန်ဖူထုထုတ်အသက်

မလီတံစွာကီးလကသုန်လီဟ်တစ်မလသံခိန်ဖူထုထုတ်အသက်တခါလကအချူးစိကတင်လကနခိန်ဖူထုထုတ်စိစုနုန်တကွာ်တစ်မလသံခိန်ဖူထုထုတ်အသက်အဖြဲကြဲတဖန် ဒီသဒါစါနဖဲတစ်စူးကါကမျာ် Wi-Fi အခါခိဖျိတင်ဒီဆါကွာ် malware(ပုာ်ယဲတဟ်) လကအနုာ်လီဆူနပိးလီအကျိကဲပုာ်သ့ဖဲတစ်စူးကါပုာ်ယဲကျိလကပုာ်အါဂစူးကါယုာ်အီအခါသ့နုန်လီတစ်ဟ့ာ်ပလီကဖျါထီာ်ဖဲတင်သ့ညါလကခိန်ဖူထုထုတ်အသက်တဖန်နုာ်လီဆူနတင်ပိးတင်လီပုာ် မ့တမ့ မ့အိန်ဒီးတင်တမံမံလကတလီနာ်အီ တစ်မလဘုာ်ဒီတင် မ့တမ့ ပုာ်ယဲတဟ်နုာ်လီဘုာ်ဆူနခိန်ဖူထုထုတ်ကျိကဲပုာ်နုာ်လီ

10. စူးကါတင်အုာ်သး two-factor (ခံဖျါာ်) မ့တမ့ multi-factor (အါကထါ)

စူးကါ multi-factor authentication (MFA)(တင်အုာ်သးအါကထါ) ဖဲတင်နုာ်လီဆူပုာ်ယဲသန့တဖန်ဒီးနုာ်ကစာ်တင်ဂုာ်တင်ကျိအခါနုာ်တကွာ် တင်အံအခိပညီမ့ နအိန်ဒီးတင်အုာ်သးအတင်ခူသုာ်ခံဖျါာ်တဖျါာ် (တင်ဆုာ်အီဆူနလီတဲစိစိစုပုာ် မ့တမ့ ဟ့ာ်လီသးခိဖျါအဲးတခါ မ့တမ့ တင်ခူသုာ်နီာ်ဂံ) လကအကဒီသဒါနုာ်နုာ်အဂီာ်နုာ်လီ အပိ ပုာ်ယဲတင်ဘျာ်တဂါမ့မလနုာ်ဘုာ်နုာ်ယဲစရီအမံဒီးတင်ခူသုာ်လံာ်ဖျါာ်သန့က့ အဝဲသ့နုာ်လီနစရီတနုာ်ဘုာ်လကမ့တင်အိန်ဒီးတင်အုာ်သးအတင်ခူသုာ်လံာ်ဖျါာ်နုာ်လီ

11. စိာ်ယာ်နုာ်ကစာ်တင်ပိးတင်လီတဖန်ဒီးနုာ်တကွာ်

တဘုာ် ဟ်အိန်လီတုာ်နုာ်ခိန်ဖူထုထုတ်စိစု ထဲးဘလဲး မ့တမ့ လီတဲစိစိစုလကမျာ်တင်လီတင်ကျဲ မ့တမ့ လကသိလုာ်ပုာ်တဂုာ် နမ့အိန်ဒီးတင်ပလီပဒီသးလက Wi-Fi ပုာ်ဘျးစဲကျိဒော်လဲာ်နုာ် ဒီသဒါတင်လကပုာ်တဂါဂါကဟံးနုာ်ဘုာ်ကွာ်နတင်ဖိတင်လံ မ့တမ့ ကွာ်ဟ့ာ်ဘုာ်နတင်ဂုာ်တင်ကျိတသ့ဘုာ်နုာ်လီ ပလီသုာ်ပလီသး နခိန်နယါဒီးဟ်သုာ်ဟ်သးပုာ်အိန်လကနခိန်နယါတကွာ်

12. တင်ဟ့ာ်ကုာ်ဟ့ာ်ဖးအဂုာ်ဂါတဖန်လကပုာ်ယဲတင်ပုာ်ဖျဲးအဂီာ်

အဝဲအံမ့တင်ဟ့ာ်ကုာ်ဟ့ာ်ဖးတနီလကတင်အိန်ပုာ်ဖျဲးသးလကပုာ်ယဲအဂီာ် လီဆီဒုာ်တင်ဖဲနမ့စူးကါကမျာ် Wi-Fi ပုာ်ဘျးစဲကျိအခါ-

- စူးကါတင်ခူသုာ်လံာ်ဖျါာ်လကအကီဒိန်ကတင်တကွာ်
- ဟ်ဘုာ်ဟ်ဘာ်နတင်ပိးတင်လီတဖန်တကွာ်
- ပလီသးလကလီပရါလီနုာ်ဂုာ်တင်တကွာ်

- ပလီသးတၢ်လၢနတီၣ်ထီၣ်လၢပၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ကစီၣ်ကျိၤကျဲဖီခိၣ်တက့ၢ် တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်နီၣ်ကစၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအါတလၢန့ၣ် ပှၢ်ယဲၤတၢ်ဘျၢၣ်တဖၣ်တယၢ်ကွၢ်တၢ်ခူသ့ၣ်လံာ်ဖျါၣ်တဖၣ်သ့န့ၣ်လီၤ
- ထူးသံကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအလီၤလံၤတဖၣ်လၢနတအဲၣ်ဒီးအီၤလၢၤဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်
- ပှၢ်ဘျးစဲကျိၤတခါမ့ၢ်မၤန့ၣ်လီၤဟံၣ်ခိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤအဂ့ၢ်ဂၤ ပှၢ်ယဲၤသန့ကျိၤတၢ်ဘျးစဲ တမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်တဘျၢၣ်ဘျးစဲတဂ့ၢ်
- မၤလီၤတံၢ်လၢ တၢ်ဒီသဒါအကထၢတဖၣ်ဒီးခိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤတဖၣ်မၤသီထီၣ်သးချးဆၢကတီၢ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤသးလၢနတၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ်အပူၤဒ်သိးကဒီသဒါကွၢ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ်လၢအသ့ၣ်ညါဝဲအဂီၢ်တက့ၢ်